

Spominska slovesnost ob 77. obletnici nemškega napada na Storžiški bataljon

Avtor/vir: Damjan Renko

Fotografije: Valentin Klemenčič

V nedeljo, dne 5.8.2018 je od 11. ure dalje, pri spominskem partizanskem obeležju, v bližini planinskega Doma pod Storžičem, potekala spominska slovesnost ob 77. obletnici nemškega napada na Storžiški bataljon, katere se je udeležilo okoli 170 ljudi. Soorganizatorji slovesnosti so bili: Občina Tržič, KS Lom pod Storžičem, ZB NOB Tržič, KS in PGD Lom pod Storžičem, PD Tržič OZSČ Tržič, OZVVS Tržič in PVD Sever Gorenjska.

Na tem kraju je bil pri takratni Verbičevi lovski koči, dne 4.8.1941 v okviru priprav na pričetek oboroženega upora proti okupatorjem v kranjskem okrožju, ustanovljen prvi slovenski partizanski bataljon, t.j. Storžiški ali Kranjsko-Tržiški bataljon, sestavljen iz 63 partizank in partizanov Kranjske in Tržiške čete. Bataljonski komisar Jože Janežič je postrojenemu bataljonu najprej razložil določila "Partizanskega zakona", nato pa je sledila še svečana partizanska prisega. Takoj zatem je komandant bataljona Jože Pesjak izbral skupino 41 mlajših oboroženih borcev in jim povedal, da bodo odšli preko Bistriške planine in Dobrče proti Begunjam, kjer naj bi skupaj s Cankarjevim bataljonom napadli zapore v Begunjah. Preostala skupina 18 partizank in starejših neoboroženih partizanov pa je z dvema oboroženima stražarjema pospravila kočo in okolico. O pojavu partizanov pri Verbičevi koči so Nemce v Tržiču najbrž obvestili v dolino vračajoči se izletniki in planinci. Po do sedaj znanih podatkih je Tržičan Nikolaj Klemenc v noči s 4. na 5.8.1941 zbral 16 tržiških petokolonašev, med njimi so bili tudi Edmund in Rudolf Stransky, Viljem Amann, Frenk Čarman, Anton Šuster, Anton Kavčič in lovec Meglič (po domače "Lofnek"), ki so nato vodili nemške orožnike in policiste iz 181. rezervnega policijskega bataljona (RPB) proti Verbičevi lovski koči, katero so zgodaj zjutraj 5.8.1941 prikrito obkolili. Njihovo prisotnost je zaznal partizanski stražar Stane Fister, ki je ustrelil proti njim in tako opozoril soborce na sovražnika. Nemci v obkolitvi so nato partizane pozvali k predaji, kar pa so ti odklonili. V nadaljevanju so Nemci pričeli streljati v kočo, iz katere so se zaslišali kriki ranjenih in umirajočih partizanov. Borke in borci so odgovorili s streljanjem in metanjem bomb, a vse je bilo zaman. V neenakem boju je tako padlo osem partizanov, med njimi tudi prve tri slovenske partizanke: Marija Solnar (28), Marija Štefe (24), Marija Bečan (25), Peter Ahačič (45), Jože Janežič (27), Andrej Kmet (34), Jože Gradišar (44) in Anton Guček. Iz sovražnikovega obroča se je uspelo rešiti desetim borcem, med njimi je bil tudi Gabrijel Sušnik, ki je po kasnejši predaji Nemcem povedal vse, kar je vedel o ustanovitvi Storžiškega bataljona ter delu tega, ki se je napotil preko Dobrče proti zaporom v Begunjah. Nemci so po končanem boju prinesli trupla padlih partizank in partizanov pred kočo in jih tam fotografirali, nato pa kočo zažgali in trupla barbarsko zmetali v ogenj.

V kulturnem delu programa slovesnosti so sodelovali: dva pripadnika Garde SV, praporščaki: ZB NOB Tržič in njegovih članic, KOBZV NOB Goriče, Spominskega parka tovarštva Davovec, PD Tržič, KS in PGD Lom pod Storžičem, OZSČ Tržič, OZVVS Tržič in PVD Sever Gorenjska), Pihalni orkester Tržič in pevke ter pevci KD »Folklorna skupina Karavanke«.

Spominska slovesnost se je pričela s svečanim prihodom praporščakov in polaganjem venca k spominskemu obeležju, ki ga je izvedla štiričlanska delegacija, čemur je sledila še minuta molka, s katerim se je prisotna publika poklonila spominu na vse padle žrtve.

Publiko so v nadaljevanju s pozdravnimi nagovori nagovorili še: predsednica Sveta KS Lom pod Storžičem, Mira Kramarič, predsednik ZB NOB Tržič, Jure Jerkič in župan občine Tržič, mag. Borut Sajovic.

Kot častna gostja in slavnostna govornica je nastopila pevka, dramska igralka in aktivistka, Lara Jankovič, ki je v uvodu dejala: »Za junaštvo in tragično žrtvovanje življenj si borke in

borci zaslužijo naš trajni spomin in globoko spoštovanje«. Izrecno je poudarila tudi, da so ti dogodki sprožili ogromno solza in trpljenja, a so tudi dokaz neprecenljive moči naroda, ki se v svoji ogroženosti bori za narodno preživetje, za svobodo in brani svoje dostojanstvo. Za te cilje so padle tudi žrtve pod Storžičem. Glede negovanja zgodovinskega spomina pa je še dejala: »Prepričana sem, da se bomo vsi z velikim spoštovanjem spominjali teh herojev minulega časa in brez pomisleka vedeli in se iz pravih vzgibov postavili na pravo stran. Na stran osvoboditeljev.« Seveda je nato tudi opozorila, da nas je prej vedno ogrožal tuj agresor, zdaj pa nas lastni v obliki koruptivne politike. V zaključku je poudarila: »Čas je, da se Cankarjevi hlapci vrnejo v povest, slovenski zavedni duh pa naj se zopet prebudi in temu brezobzirnemu kapitalističnemu rušenju reče ne, hvala. Naše največje orožje pa so ljubezen, solidarnost, povezovanje, sprejemanje in tudi pesem.«

Ob zaključku slovesnosti se je povezovalka programa v imenu soorganizatorjev zahvalila za pomoč vsem, ki so pomagali pri izvedbi organizacije svečanosti, kot tudi vsem nastopajočim za vloženi trud. Vsi prisotni so bili prijazno povabljeni k ponovnemu snidenju v letu 2019, ko bo potekala spominska slovesnost ob 78. obletnici nemškega napada na Storžiški bataljon. Prijetno tovariško druženje pa se je nato nadaljevalo še naprej v sončno nedeljsko popoldne.

Viri:

- http://www.geopedia.si/#T105_F14705:159_x499072_y112072_s9_b4
- RENKO, Damjan Pozabljeni junak Franc Mrak 1907-1942 / Damjan Renko ; [fotografsko gradivo Niko Drinovec ... [et al.]. - Kranj : Krajevna organizacija borcev za vrednote NOB Kokrica, 2016 (str. 67-69);